

V.

Kulturno-kreativne industrije

Pozicioniranje baštinskih ustanova u kulturnim i kreativnim industrijama

Ivona DESPOT

Ministarstvo kulture i medija
ivona.despot@min-kulture.hr

SAŽETAK

Tijekom razvoja informacijske znanosti zabilježeni su brojni motivi suradnje između baštinskih ustanova koji su bili tema međunarodnih i domaćih seminara, skupova i konferencija. Propitivali su se različiti aspekti konvergencije poput zajedničke lokacije, radnih procesa, obrazovanja informacijskih stručnjaka te stavova oko ostvarenih suradnji. Ubrzani razvoj digitalnog medija, novi trendovi u digitalizaciji baštinskog sadržaja te nastavljanje procesa konvergencije stvorili su prilike za zajedničke aktivnosti baštinskih zajednica, ali i širenje suradnje s drugim partnerima iz kulturne i kreativne industrije te drugih industrija. Inovativnost u osmišljavanju novih iskustava pri pristupu kulturnom sadržaju i uslugama pozicioniraju baštinske institucije kao pokretače razvoja kulturnih i kreativnih industrija. Otvaraju se mogućnosti promoviranja digitalnoga baštinskog sadržaja kao resursa za stvaranje novih kulturnih vrijednosti koje potiču razvoj kreativne ekonomije. U radu se analizira pozicija baštinskih institucija kao dijela kulturnih i kreativnih industrija te se istražuje njihova suradnička aktivnost pri organizaciji kulturnih događanja.

KLJUČNE RIJEČI: baštinske ustanove, konvergencija, kulturne i kreativne industrije, kulturni sadržaji, zajednički podatkovni prostor

1. Uvod

Život u konvergentnom vremenu potiče baštinske ustanove na suradnje s drugim partnerima iz kulturnih i kreativnih industrija, ali i drugih sektora. Baštinskim ustanovama konvergencija je proces koji omogućuje stvaranje no-

vih vrijednosti jer, kako ističe Dupont, „knjižnice, arhivi i muzeji mjesta su na kojima učimo o sebi, svijetu oko nas i onome što je bilo prije nas, oni nas inspiriraju da stvorimo bolju budućnost pomažući nam da se prisjetimo i razumijemo prošlost“ (Dupont, 2007: 13). Koncept konvergencije u radu rabi se u širem smislu kao zamagljivanje granica između industrija, ustanova i sadržaja te kao što Jenkins ističe „konvergencija predstavlja kulturološki pomak jer se potrošači potiču na traženje novih informacija i uspostavljanje veza između raspršenog medijskog sadržaja“ (Jenkins, 2006: 3). Digitalni artefakti stvoreni aktivnostima baštinskih zajednica izgrađuju digitalni medij te predstavljaju resurs za daljnju uporabu. Sve pojavnosti koje nastaju pod utjecajem digitalne tehnologije smatraju se dijelovima jednoga novog medija, pa ih se svodi na zajednički pojam – digitalni medij (Murray, 2011: 23). Procesi konvergencije koje se odvijaju u digitalnom mediju postaju pokretači razvoja kreativnih industrija (Latzer, 2013: 123).

„Povećana uporaba i oslanjanje na digitalne izvore oslabljuje tradicionalne razlike između informacijskih ustanova, što dovodi do digitalne konvergencije knjižnica, arhiva, i muzeja te potiče više istraživanja koja ispituju kako baštinske ustanove mogu surađivati i kombinirati svoje resurse za potrebe raznovrsnih korisničkih zajednica“ (Marty, 2009). U informacijskim znanostima konvergencija se još povezuje s različitim procesima, kao obrazovni model za digitalne knjižnice (Aparac-Jelušić, 2016), kao fizička konvergencija ustanova kulturne baštine (Warren and Matthews, 2020) te kao kompleksniji i dublji oblik suradnje u AKM zajednici (Zorich, Waibel and Erway, 2008: 12). Zorich, Waibel i Erway ističu pozitivne strane intenzivnijih suradnji u baštinskim zajednicama jer one „ne rezultiraju gubitkom identiteta već zbog njih dolazi do stvaranja zajedničkih usluga koje potaknute zajedničkim funkcijama jačaju ono što je najprepoznatije, najcjenjenije i jedinstveno u svakoj od korisničkih zajednica knjižnica, arhiva i muzeja“ (Ibid).

Izazovi suradnje između hrvatskih baštinskih ustanova predstavljeni su u radu *Suradnja: izazov za hrvatske narodne knjižnice?* u kojem su izneseni pozitivni stavovi o zajedničkim aktivnostima baštinskih zajednica, ali bez kvalitetnih primjera u praksi (cf. Faletar Tanacković i Badurina, 2009). Ipak, ideja o „koherentnom pristupu“ kao odgovor na potrebe suvremenog korisnika već se tradicionalno zagovara na seminaru *Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture* (Willer, 1997). Za-

govara se i suradnja baštinskih ustanova s drugim javnim ustanovama čime se osnažuje informacijska uloga kreativne industrije (Horvat, Crnković and Mijoč, 2020: 315).

Digitalna arena postala je prostor za realizaciju konvergentnih interesa baštinskih zajednica uz predstavljanje vrijednosti baštinskih zbirki te mogućnost „kreativnog korištenja od strane većeg broja korisnika“ (Dempsey, 2000). Nadalje, potrebno je osigurati pristup kulturnom sadržaju „uvažavajući fleksibilnost i transparentnost bez obzira na institucionalne ili nacionalne granice“ (Ibid). Korisnici imaju pozitivne stavove prema zajedničkoj suradnji baštinskih ustanova zbog pozitivnog doprinosa kulturi i dobrobiti zajednice (Logan, 2023). U rujnu 2023. godine pokrenut je projekt Ministarstva kulture i medija *eKultura* s ciljem objedinjavanja digitalne kulturne baštine u Republici Hrvatskoj koji nudi prostor suradničkim inicijativama za predstavljanje baštinskog sadržaja (MKM, 2023). Konvergentni interesi baštinskih ustanova prepoznaju se u izgradnji zajedničkih podatkovnih prostora za digitalne sadržaje kao što su, primjerice, *eKultura* i *Europeana* gdje digitalni žanrovi poput digitalnih arhiva, digitalnih knjižnica ili virtualnih izložbi ne upućuju na ustanovu koja objavljuje sadržaj, već na različite pojavnosti baštinskog sadržaja. *Europeana* kao baza visokokvalitetnih zapisa raznolikog sadržaja od fotografija do 3D modela povijesnih lokacija, dostupna za dijeljenje i ponovnu uporabu, važan je resurs brojnim akademskim, stručnim zajednicama, kulturnom i kreativnom sektoru te drugim industrijama za ideje i inovacije, nove interpretacije te stvaranje novih dobara i usluga (European Commission, 2021a).

Pozitivni učinci inovativnog pristupa u digitalizaciji baštinskog sadržaja te njegovoj ponovnoj uporabi može doprinijeti „stvaranju novih radnih mjesta ne samo u sektoru kulturne baštine nego i u drugim kulturnim i kreativnim sektorima, uključujući, na primjer, industriju videoigara i filmsku industriju“ (European Commission, 2021b). S druge strane, pokušaji ponovne uporabe masovno digitaliziranog sadržaja otvaraju dodatna pravna, ekonomska, etička i brojna druga pitanja s kojima se djelatnici baštinskih ustanova suočavaju što ih ponovno upućuje na suradnju s drugim sektorima (cf. Terras et al., 2021). Hesmondhalgh ističe kako „većinu tekstova koje konzumiramo distribuiraju moćne korporacije, pa su nejednakost, koncentracija moći, negativni učinci nereguliranog komercijalizma i dalje prisutni u kulturnim industrijama dvadeset i prvog stoljeća, čak i ako se privilegirani pojedinci osjećaju osnaženi pri-

stupom novim i uzbudljivim kreativnim rješenjima“ (Hesmondhalgh, 2013: 339).

Uvažavajući poticaje iz digitalnog okruženja za suradnju baštinskih ustanova kao i izazove oko reguliranja te ponovne uporabe baštinskih sadržaja, analizirana je pozicija baštinskog podsektora kao dijela kulturne i kreativne industrije.

2. Zastupljenost baštinskih ustanova u kulturnim i kreativnim industrijama

Ekonomski relevantne kulturne i kreativne industrije (KKI) te raznolika kulturna baština čine važan dio europske kulture, pokretač su inovacija i ideja za mnoge sektore. Europske institucije¹ podupiru brojne inicijative u istraživanju, mjerenju i mapiranju kulturnog i kreativnog sektora zbog njegova potencijala u osnaživanju društvene kohezije, otvaranja novih radnih mjesta, promicanja raznolikosti te brojnih drugih pozitivnih učinaka na društvo. Isprepletenost niza ugroza potiče veliku dinamiku u digitalnom sektoru te se javlja potreba za razvojem novih sadržaja i novih poslovnih modela (Uredba EU 2021/818. Europskog parlamenta i Vijeća, 2021).

Definiranje KKI razlikuje se od zemlje do zemlje zbog različitih nacionalnih sustava industrijske klasifikacije. Podsektori i djelatnosti određuju se u skladu s tradicijom, kulturnim politikama ili slijedeći postojeće modele međunarodnih i europskih organizacija. Bez obzira na razvoj novih teorijskih modela za definiranje opsega KKI, zadovoljavajući pristup koji bi obuhvatio sve važne doprinose kreativnih zanimanja, vrijednosti stvorenih kulturnih sadržaja i usluga, još je uvijek u nastajanju.

Teoretičari kreativnih industrija poput Throsbyja, Howkinsa i Hesmondhalgha upućuju na kompleksnost definiranja pojmova povezanih s kulturom, kreativnosti, umjetnosti koja se posljedično reflektira i na koncept KKI, a posebno na teško mjerljiv baštinski podsektor. Howkins ističe da su podaci

¹ Uredba (EU) 2021/818 Europskog parlamenta i Vijeća, a na prijedlog Europske komisije o uspostavi Programa *Kreativna Europa* ima cilj koristiti se snagom kulture i kulturnim raznolikostima u svrhu jačanja društvene kohezije i dobiti te poticati suradnju unutar kulturnih i kreativnih industrija (Uredba EU 2021/818. Europskog parlamenta i Vijeća, 2021).

o kreativnoj ekonomiji nepotpuni i neuhvatljivi (Howkins, 2003: 125). Prema Hesmondhalghu, jezgru kulturne industrije čine industrije koje se bave proizvodnjom i cirkulacijom tekstova, u nju nisu uključene mnoge kulturne djelatnosti, već ekonomski relevantne djelatnosti kao što su televizijska i radijska industrija, filmska, glazbena industrija, tiskano i elektroničko izdavaštvo, videoindustrija i računalne igre, oglašavanje, marketing te odnosi s javnošću i *web*-dizajn (Hesmondhalgh, 2013: 17). Hesmondhalgh ističe da „kulturne industrije međusobno djeluju i povezuju se jedna s drugom u složene načine većinom jer se međusobno natječu za iste resurse“ što upućuje i na potrebne suradničke aktivnosti (Ibid).

Throsby (2008) tvrdi kako se kulturni sadržaj, kulturna vrijednost i kreativne ideje ne mogu jasno mjeriti. Pokušaji mapiranja, mjerenja i definiranja koncepta KKI dominantno se odnose na isticanje ekonomske strane uvrštenih kulturnih djelatnosti, dok recentnije rasprave (McCartney et al., 2023; Terras et al., 2021) upućuju na to da taj koncept zanemaruje teško mjerljive vrijednosti koje jezgra kreativnog sektora, odnosno kulturne djelatnosti imaju za dobrobit društva.

Zbog različitih tumačenja koji podsektori čine kulturne i kreativne industrije, razvijeni su modeli koji ističu ekonomsku ili kulturnu vrijednost nastalih proizvoda i usluga koje stvaraju kreativni pojedinci radom unutar i izvan kreativnog sektora. Početno definiranje kreativnih industrija Odjela za kulturu, medije i sport (engl. *The Department for Culture, Media & Sport* – DCMS) iz 1998. godine uključuje uglavnom ekonomski relevantne sektore kao što su oglašavanje, arhitektura, umjetnost i antikviteti, obrti, softver za slobodno vrijeme, dizajn, film i video, glazba, izvedbene umjetnosti, izdavaštvo, radio i TV (Rašić Bakarić, Bačić and Božić, 2015: 24; Dalle Nogare and Murzyn-Kupisz, 2021), a s vremenom sektor se proširuje na manje profitne podsektore i aktivnosti te uključuje sektor baštine, koji obuhvaća muzeje, arhive, knjižnice i lokalitete baštine (Dalle Nogare and Murzyn-Kupisz, 2021). Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. *The Organisation for Economic Co-operation and Development* – OECD) navodi različite nacionalne definicije koje se naslanjaju na nacionalne klasifikacijske sustave (OECD, 2022). Različiti pristup vidljiv je u statistikama iz Švedske gdje se knjižnice nalaze unutar grupe književnost, dok su, primjerice, u Finskoj, Norveškoj i Hrvatskoj knjižnice grupirane u podsektoru baštinskih ustanova s arhivima i muzejima (Ibid).

Za baštinske institucije važan je popularni model Davida Throsbyja (2008) koji polazi od stajališta da se kulturna dobra i usluge sastoje od ekonomske i kulturne vrijednosti, a pritom naglašava doprinos kulturne vrijednosti dobara i usluga jer se na osnovi njega definira pozicija industrije. U ovom modelu jezgru čine temeljne kreativne umjetnosti čije su ideje pokretačka snaga ostalim temeljnim kulturnim industrijama, a šire se putem koncentričnih krugova u obliku teksta, zvuka i slike izvan same jezgre, dok udaljavanjem od centra pada udio kulturne vrijednosti i raste ekonomska vrijednost stvorenih dobara i usluga (Throsby, 2008). Neke nadogradnje Throsbyjeva modela polaze od pretpostavke da je književni tekst moguće promatrati kao temeljni kulturni izraz koji je pogodan resurs drugim industrijama (Horvat, 2019: 12). Kako Throsby zaključuje, „isticanje razlike između ekonomske i kulturne vrijednosti u modelu i davanje središnjeg mjesta kreativnoj umjetnosti služi jačanju kulturne orijentacije u kulturnoj politici, a suprotstavlja se tendenciji tumačenja kulturne politike isključivo kao ogranka ekonomske politike“ (Ibid).

Ovaj model prihvatio je i unaprijedio međunarodni istraživački centar za oblikovanje politika specijaliziran za KKI, kao i za sport, obrazovanje i mlade KEA European Affairs sa sjedištem u Bruxellesu. Njihova studija iz 2007. godine *Ekonomija kulture u Europi* spaja kulturne industrije i kreativne industrije u jedinstven koncept (Rašić Bakarić, Bačić and Božić, 2015: 33), a važna je za nastavak percipiranja baštinskih institucija kao pokretačke snage u razvoju kreativnog sektora (KEA, 2024).

Problem pozicioniranja baštinskih institucija u drugim modelima mjerenja doprinosa KKI pojavljuje se jer se mjerenja temelje na pristupu zasnovanom na kreativnim zanimanjima. Kod baštinskog podsektora pokazatelj kreativnog intenziteta je nizak zbog manjeg udjela radnika angažiranih u kreativnim zanimanjima u odnosu na ukupan broj zaposlenih u određenoj djelatnosti jer se pretpostavlja da ima dosta pomoćnih radnika (cf. Rašić Bakarić, Bačić and Božić, 2015: 41–43; cf. O'Brien, 2015: 454). Da bi neka djelatnost bila kreativna, kreativni intenzitet treba prijeći prag od 30 %, a to je kod djelatnosti knjižnica i arhiva 23,8 %, te kod djelatnosti muzeja 22,5 % (Ibid). Bez obzira na niži kreativni intenzitet, zbog važnosti baštinskih kreativnih zanimanja i u ovom su modelu baštinske djelatnosti uključene u kulturni i kreativni sektor. DCMS je u 2013. godini usvojio model s novim pristupom koji se temelji

na kreativnim zanimanjima u kojima je uključen kustos, a od 2016. godine uključeni su arhivi, knjižnice i muzeji kao podsektor koji je dio koncepta KKI (DCMS, 2016).

3. Kulturne i kreativne industrije u Republici Hrvatskoj

Prepoznavanje baštinskih djelatnosti kao dijela KKI u Republici Hrvatskoj započinje od prvog mapiranja koje uključuje 12 podsektora koji se sastoje od 45 kulturnih i kreativnih djelatnosti (Rašić Bakarić, Bačić and Božić, 2015: 21). Podsektori su: muzeji, knjižnice i baština; umjetnost; glazba i izvedbene umjetnosti; dizajn; film; fotografija; zanati (umjetnički obrti); arhitektura; računalni programi, igre i novi mediji; elektronički mediji; izdavaštvo te oglašavanje i tržišno komuniciranje (Ibid: 16).

Studijom „Kulturne i kreativne industrije u Republici Hrvatskoj – prije i nakon COVID-19“ (EIZ, 2021) analiziran je doprinos ovih KKI industrija kroz udio u bruto domaćem proizvodu (BDP) i zaposlenosti uključujući javni i privatni sektor. Istraživanje (2021) pokazuje kako je u 2019. godini ukupna bruto dodana vrijednost KKI sektora iznosila 10,1 milijardu kuna ili 3,1 % bruto domaćeg proizvoda (BDP). U 2019. godini podsektor Muzeji, knjižnice i baština pridonio je sektoru kulturnih i kreativnih industrija s 11,5 % dodane vrijednosti, a u strukturi zaposlenosti pridonio je sektoru s udjelom od 9,5 % (Ibid: 2–33). U ovom podsektoru zabilježen je i neznatan pad zaposlenosti od 1,37 % kada se promatra zaposlenost u 2021. godini u odnosu na 2019. godinu (Ibid: 79). Studija (2021) potvrđuje znatan doprinos baštinskog podsektora gospodarstvu, ali upućuje i na nedostatke mjerenja jer su podaci poslovanja kulturne i kreativne industrije dostupni samo za privatni sektor, a kod ukupnog doprinosa gospodarstvu i zaposlenosti podaci se odnose na javni i privatni sektor. Pojavljuju se nove interpretacije i promišljanja sa zadaćom izgradnje modela koji će preciznije definirati sektore kreativne jezgre koja potiče kreativnu ekonomiju, a koja se pozitivno reflektira u mnogim granama gospodarstva (Pratt and Bennett, 2023).

Iako je važno praćenje ekonomske relevantnosti baštinskih institucija, treba istaknuti i teško mjerljivu stranu kulturnih djelatnosti (McCartney et al.,

2023) kao i neistraženost njihove uloge u poticanju inovacija i prelijevanju znanja u druge KKI (cf. Dalle Nogare and Murzyn-Kupisz, 2021).

U sljedećem dijelu rada analizira se na primjeru najparticipativnije europske kulturne manifestacije *Dana europske baštine* suradnja baštinskih ustanova koja rezultira kulturnim događanjima i stvaranju digitalnoga baštinskog sadržaja na digitalnoj platformi.

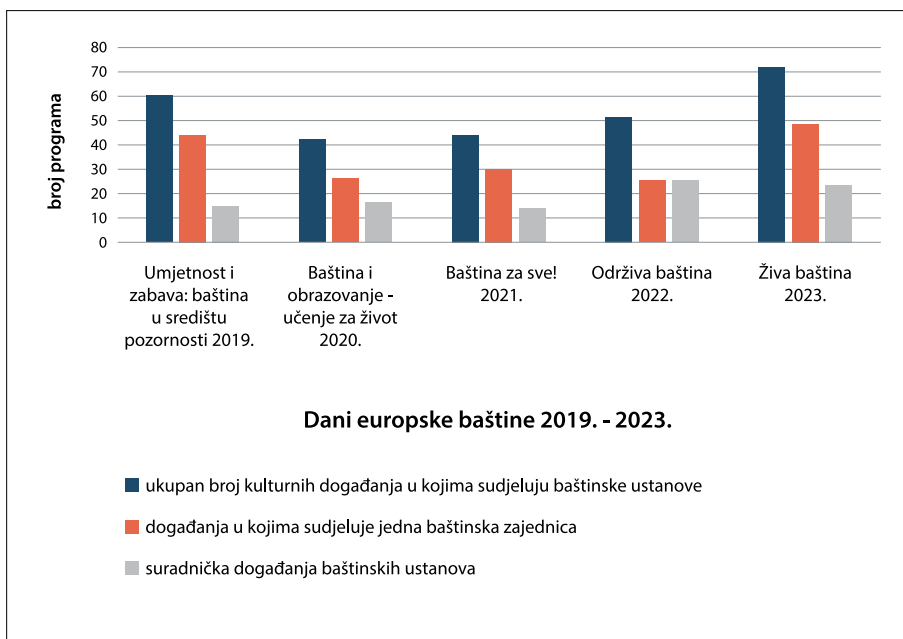
4. Suradnja baštinskih ustanova na manifestaciji ***Dani europske baštine***

Studija slučaja obuhvaća analizu prijavljenih hrvatskih kulturnih događanja na manifestaciji *Dani europske baštine* koja se u Hrvatskoj obilježava od 1995. godine proglašenjem posavskog sela Krapja selom graditeljske baštine. Manifestaciju je 1985. godine pokrenulo Vijeće Europe, a od 1999. godine prerasla je u suradničku akciju koju podupire Europska unija što je rezultiralo najrasprostranjenijom participativnom kulturnom manifestacijom u Europi (EHD, 2024).

Manifestacija se kontinuirano obilježava svake godine tijekom rujna i listopada s ciljem upoznavanja s manje dostupnim lokalitetima kulturne baštine uz omogućavanje organiziranih posjeta manje poznatim mjestima i edukaciji o zaštiti kulturne baštine kako bi iz nje crpili nadahnuće za sadašnje i buduće generacije. Kulturna događanja organiziraju različiti predlagatelji iz javnog i privatnog sektora povezani sa zajedničkim ciljem promoviranja i zaštite kulturne baštine. Za potrebe analize izdvojeni su programi u organizaciji baštinskih ustanova i njihovi suradnički projekti, odnosno kulturna događanja na kojima je zabilježena suradnja baštinskih ustanova s drugim baštinskim partnerima ili partnerima iz drugih sektora. Suradnja je definirana široko, od participiranja ustanove u organizaciji događanja, radionica, predstavljanja publikacija, konferencija, izradi digitalnoga kulturnog i obrazovnog sadržaja, edukaciji, izložbenim aktivnostima ili uporabi prostora baštinske ustanove.

Analizirani su baštinski kulturni programi u periodu od 2019. do 2023. godine s namjerom utvrđivanja broja samostalno izvedenih programa arhiva, knjižnica i muzeja te njihove suradnje s drugim partnerima iz kulturnih i kre-

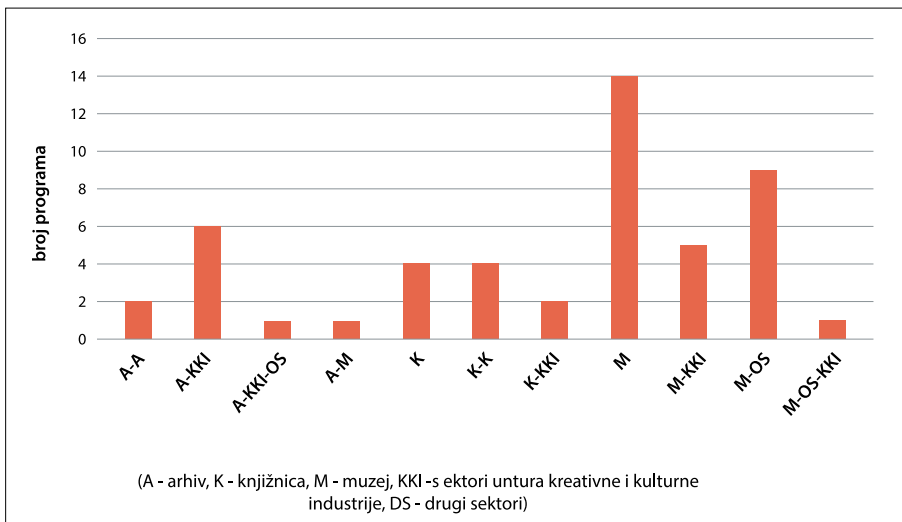
ativnih industrija, ali i drugih industrijskih sektora (Slika 1).² Tema iz 2022. godine *Održiva baština* okupila je najviše suradničkih programa (25), i to je jedina godina u kojoj je broj suradničkih programa bio jednak broju samostalnih programa. U ostalim analiziranim godinama baštinske ustanove sudjeluju s većim brojem samostalnih programa nego u suradnji s partnerima.

SLIKA 1. Analiza kulturnih događanja na manifestaciji Dani europske baštine od 2019. do 2023. godine u kojima sudjeluju baštinske ustanove

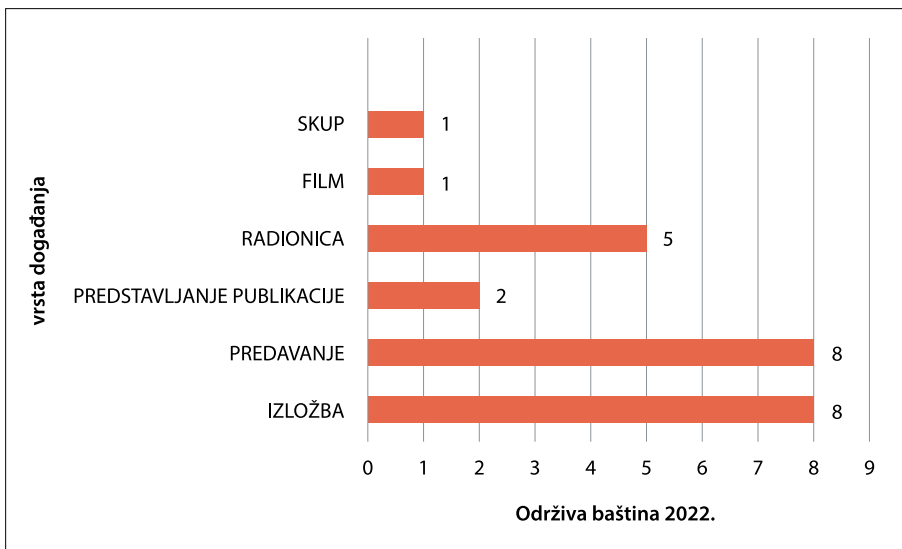
Analizom predloženih programa (Slika 2) vidljivo je da baštinske ustanove sudjeluju s većim brojem prijavljenih programa i pri tome surađuju s drugim baštinskim ustanovama, drugim partnerima iz kulturne i kreativne industrije te partnerima iz drugih sektora. Baštinske ustanove u suradnički najaktivnijoj 2022. godini organizirale su brojna kulturna događanja u suradnji s drugim partnerima.

² Sva analizirana događanja dostupna su na mrežnim stranicama Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske na sljedećoj poveznici <https://min-kulture.gov.hr/cu-kultura/kulturna-bastina/medjunarodni-projekti/dani-europske-bastine-7217/7217> [pristupljeno 7. 4. 2024.]

SLIKA 2. Suradnja baštinskih ustanova na Danima europske baštine u 2022. godini

Najpopularniji oblik suradnje tijekom analiziranih godina bile su izložbe, predavanja i predstavljanje publikacija. Zabilježeni su i razni drugi oblici suradnje poput radionica, konferencija, koncerata, stručnog vodstva, slušanje

SLIKA 3. Vrsta suradničkih događanja na Danima europske baštine u 2022. godini s temom Održiva baština

zvučnih zapisa, filmova i dr. U 2023. godini baštinske ustanove surađivale su najviše na pripremi izložbi i predavanja. Ti oblici kulturnih događanja bili su najbrojniji i u 2022. godini (Slika 3). U 2021. godini najčešći programi suradnje bile su izložbe i manifestacije, dok su najbrojniji oblici suradnje u 2020. godini bili predstavljanje publikacija i organizacija izložbi. U 2019. godini baštinske ustanove suradnički su najviše organizirale predstavljanje različitih publikacija i izložbi.

Organizirana kulturna događanja često su popratnim digitalnim sadržajem predstavljena na digitalnoj platformi *Dani europske baštine* s poveznica-ma na baštinske ustanove i priređene digitalne sadržaje čime se stvara nova baza zajedničkoga podatkovnog baštinskog sadržaja koja može biti resurs za nove uporabe.³ Programska aktivnost baštinskih ustanova pozicionira ih kao stvaratelje sadržaja što doprinosi njihovoj relevantnosti i boljoj vidljivosti na platformi koja ima brojnu publiku. Preporučuje se daljnje istraživanje motiva i oblika suradnje baštinskih ustanova s ciljem produbljivanja spoznaja o nastalim digitalnim sadržajima i njihovoj daljnjoj uporabi. Ponovljena istraživanja mogu biti usmjerena k analizi tema koje najviše doprinose povezivanju baštinskih zajednica.

5. Zaključak

Nastavak procesa konvergencije stvara pozitivno ozračje za suradnju baštinskih ustanova, stvaranje i ponovnu uporabu baštinskog sadržaja. Konvergentni interesi baštinskih ustanova ogledaju se u uvažavanju specifičnih znanja svake korisničke zajednice arhiva, knjižnica i muzeja uz obogaćivanje znanjima i vještinama iz drugih baštinskih zajednica kao i drugih sektora čime se stvaraju sadržaji koji doprinose relevantnosti baštinskih ustanova u digitalnom dobu. Prelijevanje inovacija i ideja posredstvom baštinskih ustanova u druge dijelove kreativnog sektora prepoznato je u teorijskim modelima koji su opisivali koncept kreativnih i kulturnih industrija. Baštinski podsektor pozicioniran je kao jezgra kreativne ekonomije čiji doprinos nije moguće mjeriti kroz postojeće

³ Na digitalnoj platformi European Heritage Days mogu se vidjeti hrvatski programi objavljeni tijekom godina, dostupno na <https://www.europeanheritagedays.com/> [pristupljeno 7. 4. 2024.]

koncepte kulturnih i kreativnih industrija. Provedena analiza pokazuje kako suradničke aktivnosti baštinskih ustanova u organiziranju kulturnih događanja rezultiraju stvaranjem digitalnoga baštinskog sadržaja što doprinosi boljoj vidljivosti baštinskog sektora u digitalnom mediju. Kao što lokaliteti kulturne baštine imaju pozitivan učinak na gospodarstvo, tako i veća prisutnost baštinskog sadržaja u digitalnom mediju stvara informacijski krajolik koji je važan resurs i inspiracija drugim sektorima, usprkos brojnim izazovima koje donosi razvoj digitalizacije.

LITERATURA

- APARAC-JELUŠIĆ, T. (2016). Obrazovanje za digitalne knjižnice: pogled iz Europe. *Libellarium: Journal for the Research of Writing, Books & Cultural Heritage Institutions*, 9 (2). <https://DOI: http://dx.doi.org/10.15291/libellarium.v9i2.289>
- BASARABA, N. (2022). A bottom-up method for remixing narratives for virtual heritage experiences. *Convergence*, 28 (6), 1531–1554. <https://doi.org/10.1177/13548565211048968>
- O'BRIEN, D. (2015). Business as usual: Creative industries and the specificity of the British state. In *The Routledge Companion to the Cultural Industries* (pp. 452–463). Routledge.
- DALLE NOGARE, C., MURZYN-KUPISZ, M. (2021). Do museums foster innovation through engagement with the cultural and creative industries?. *J Cult Econ* 45, 671–704 <https://doi.org/10.1007/s10824-021-09418-3>
- DCMS (2016). *Creative Industries Economic Estimates Methodology*. London: DCMS.
- DEMPSEY, L. (2000). Scientific, industrial, and cultural heritage: A shared approach. *Ariadne*. [citirano. 2024-03-15] Dostupno na: <http://www.ariadne.ac.uk/issue22/dempsey/>
- DUPONT, C. (2007). Libraries, archives, and museums in the twenty-first century: Intersecting missions, converging futures?. *RBM: A Journal of Rare Books, Manuscripts, and Cultural Heritage*, 8 (1), 13–19.
- EHD (2024). European Heritage Days (EHD) [citirano. 2024-03-25] Dostupno na: <https://www.europeanheritagedays.com/EHD-Programme/About/About-Us>
- EIZ – Ekonomski institut, Zagreb (2021). Kreativne i kulturne industrije u RH – prije i nakon COVID-19. [citirano. 2024-03-25] Dostupno na: https://min-kulture.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Doc/kkicovid19_studija.pdf
- European Commission (2021a). Commission proposes a common European data space for cultural heritage 2021. [citirano. 2024-03-19] Dostupno na: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-proposes-common-european-data-space-cultural-heritage>

- European Commission (2021b). Recommendation (EU) 2021/1970. Commission Recommendation (EU) 2021/1970 of 10 November 2021 on a common European data space for cultural heritage. [citirano. 2024-03-23] Dostupno na: <http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1970/oj>.
- European Commission (2024). Why social cohesion is important for Europe [citirano. 2024-03-27] Dostupno na: <https://culture.ec.europa.eu/hr/policies/selected-themes/cohesion-and-well-being>
- FALETAR TANACKOVIĆ, S., & BADURINA, B. (2009). Suradnja: iza-zov za hrvatske narodne knjižnice. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 52 (1/4), 188–219. [citirano. 2024-03-29] Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/83022>
- HESMONDHALGH, D. (2013). *The Cultural Industries*, 3rd edn. London: Sage Publications.
- HORVAT, J. (2019). Kružnost u kreativnoj industriji. *Književna revija (Osijek)*, 59 (1), 7–26.
- HORVAT, J., CRNKOVIĆ, B. & MIJOČ, J. (2020). Informacijska misija kreativne industrije – popularizacija drevnog pisma u prostorima javne visokoobrazovne ustanove. U: Katić, T. & Tomašević, N. (ur.) *Mirna Willer: Festschrift*. Zadar, Sveučilište u Zadru, str. 315–331.
- HOWKINS, J. (2003). *Kreativna ekonomija: kako ljudi zarađuju na idejama*. Zagreb: Binoza press doo.
- JENKINS, H. (2006). *Convergence culture: Where old and new media collide*. New York, NY: New.
- KEA (2022). *Cultural Heritage to Innovate and to Stimulate International Cooperation: Policy Recommendations*. [citirano. 2024-03-29] Dostupno na: <https://keanet.eu/wp-content/uploads/Ilucidare-Policy-Recommendations-13092022.pdf>
- LATZER, M. (2013). Media convergence. In *Handbook on the digital creative economy* (pp. 123–133). Edward Elgar Publishing.
- LOGAN, M. A., & LIEW, C. L. (2023). GLAM Convergence Revisited: An Examination of User Perception and Experience. *Journal of Library Administration*, 63 (8), 1014–1043.
- MARTY, P. F. (2009). An introduction to digital convergence: libraries, archives, and museums in the information age. *Museum Management and Curatorship*, 24 (4), 295–298. <https://doi.org/10.1080/09647770903314688>

- McCARTNEY, G., O'CONNOR, J., OLMA, S. *et al.* Culture as an objective for and a means of achieving a Wellbeing Economy. *Humanit Soc Sci Commun* 10, 718 (2023). <https://doi.org/10.1057/s41599-023-02240-6>
- MKM (2023). Predstavljena nova digitalna platforma eKultura – veliki doprinos očuvanju i dostupnosti bogate hrvatske kulturne baštine [citirano 11. 4. 2024.] Dostupno na: <https://min-kulture.gov.hr/vijesti-8/predstavljena-nova-digitalna-platforma-ekultura-veliki-doprinos-ocuvanju-i-dostupnosti-bogate-hrvatske-kulturne-bastine/24388>
- MURRAY, J. H. (2011). *Inventing the Medium: Principles of Interaction Design as a Cultural Practice*. The MIT Press.
- OECD (2022). *The Culture Fix: Creative People, Places and Industries*, Local Economic and Employment Development (LEED), OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/991bb520-en>.
- RAŠIĆ BAKARIĆ, I., BAČIĆ, K., & BOŽIĆ, L. (2015). Mapiranje kreativnih i kulturnih industrija u Republici Hrvatskoj. *Zagreb: Ekonomski institut*. [citirano. 2024-03-25] Dostupno na: <https://kreativneindustrije.me/wp-content/uploads/2019/07/09-Mapiranje-kreativnih-i-kulturnih-industrija-u-Republici-Hrvatskoj.pdf>
- PRATT, A. C., & BENNETT, T. (2023). Everything you always wanted to know about data for the Cultural and Creative Sector production system, but were afraid to ask: Part 1– Problems of statistical description. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6224372>
- TERRAS, M., COLEMAN, S., DROST, S., ELSDEN, C., HELGASON, I., LECHULT, S., OSBORNE, N., PANNEELS, I., PEGADO, B., SCHAFER, B., SMYTH, M., THORNTON, P., & SPEED, C. (2021). The value of mass-digitised cultural heritage content in creative contexts. *Big Data & Society*, 8 (1). <https://doi.org/10.1177/205395172111006165>
- THROSBY, D. (2008). The concentric circles model of the cultural industries, *Cultural Trends*, 17: 3, 147–164. <http://dx.doi.org/10.1080/09548960802361951>
- Uredba EU 2021/818. Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2021. o uspostavi programa Kreativna Europa (2021. – 2027.) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1295/2013 [citirano 11. 4. 2024.] Dostupno na: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/818/oj>

- WARREN, E., & MATTHEWS, G. (2020). Public libraries, museums and physical convergence: Context, issues, opportunities: A literature review Part 2. *Journal of Librarianship and Information Science*, 52 (1), 54–66. <https://doi.org/10.1177/0961000618769721>
- WILLER, M. (1997). O AKM-u [citirano 9. 4. 2024.] Dostupno na: https://akm.hkdrustvo.hr/AKM_arhiva/akm1/o_akm.htm
- ZORICH, Diane, Günter WAIBEL and Ricky ERWAY. (2008). *Beyond the Silos of the LAMs: Collaboration Among Libraries, Archives and Museums*. Report produced by OCLC Programs and Research. [citirano. 2024-03-25] Dostupno na: www.oclc.org/programs/reports/2008-05.pdf